

Krøyer som Secundant, og var vistnok en af de væsentligste Grunde, hvorfor Stabell, der senere voldte Krøyer mange Bryderier, forlod sit Fædreland. Men ogsaa i en ædlere Retning havde Krøyer stor Indflydelse paa sine Medstudende, og da han fandt, at Studenterne savnede et Hjem, hvor de kunde tye hen efter Dagens Studier, indbød han i 1820, tilligemed Fasting, Hertz, Musikeren Krøyer, Svendsen og Chr. Winther, endel Venner og Medstudende til at forene sig i et Selskab, og Studenterforeningen dannedes saaledes, med Krøyer som en af sine første Seniorer.

I Aaret 1821 antog de politiske Forhold i Europa en Stilling, som ikke var uden Indflydelse paa hans hele Fremtid. I April Maaned var Opstanden udbrudt paa Morea. Theodor Kolokotronis og Pietro Mauromichaelis Navne lynede gennem Europa, Øerne erklærede sig for Opstanden, en stor Del af Hellas fulgte deres Exempel, og Myrderierne i Tyrkiet, hvor Pøbelen dræbte henved 30,000 Grækere, vakte et Hevnens og Befrielsens Raab, der gjænlød overalt, hvor Civilisation og Ret havde plantet deres Banner. Krøyer blev grebet af Svimmelen, og Intet kunde være mere naturligt. Hans stærke, stolte Charakter, der hadede al Tvang og Undertrykkelse, hans Begeistring for Grækenlands store Minder fra den classiske Old, hans eventyrlige Higen efter at naae et stort, ubekjendt Maal gennem Farer og Anstrengelser: Alt slog sammen i et mægtigt, begejstret Ønske om at komme den ædle, undertrykte Nation til Hjælp, selv om det skulde skee med Opoffrelsen af sit Liv under Frihedens Banner. I Sommeren 1821 forlod den unge Senior sit Fædreland, understøttet ved Bidrag fra Studenterne, der her, som overalt, vare de egentlige Bærere af Frihedens Sag. I Rostock blev Krøyer indhentet af den omtalte Stabell, og de besluttede da som Landsmænd at dele Godt og Ondt med hinanden. Da de imidlertid her erfarede, at det Dahlbergske Fricorps neppe vilde komme istand, besluttede de at reise til Boitzenburg, hvor, efter Aviserne, endel tyske Studenter vilde samle sig den 30te September. Krøyer og Stabell gik nu tilfods fra Rostock, men da de naaede Schwerin, vare de saa udmattede af den idelig nedstrømmende Regn og de opløste Veie, at de besluttede at anskaffe sig et Kjøretøj, hvis et saadant for en taalelig Pris kunde faaes; thi Pengene trykkede dem ikke. Der var netop Hestemarked i Byen og paa dette kjøbte de »en temmelig god Hest«, som Stabell fortæller, og en Eenspændervogn. Imidlertid vare de vistnok ikke videre brillant kjørende; thi »den temmelig gode Hest« kostede dem kun elleve meklenborgske Dalere, og den skulde endda trække en holstensk Student Johannsen, som de havde mødt paa Markedet. Reisen gik derpaa til Leipzig, hvor Professor Krug bestemt raadede dem til at vende tilbage, men da han ikke kunde boie de unge Brushoveder, anbefalede han dem at gaae til München, hvor Hofraad Thiersch havde oprettet en Hjelpeforening for Filhellenerne. Thiersch meddelte dem imidlertid, at det var blevet ham forbudt af Regeringen at blande sig i de græske Anliggender, og henviste dem til en Doctor Schott i Stuttgart. Da de saaledes slet ingen Understøttelse fandt i München, og Pengene allerede vare gaaede med, forsøgte de at sælge »den temmelig gode Hest« og Vognen, men Ingen vilde kjøbe dem. For at stille Sulten feiede de da ud, hvad de bedst kunde undvære, og lettede paa Uhre og Brystnaale gik den tarvelige Befordring videre til Stuttgart. I Augsburg skiltes de fra deres fribenede Ven og Eenspænderen, og nu gik det med Apostlenes Befordring til Ulm og derfra videre til Stuttgart. Her erholdt de af Hjelpeforeningen 60 Gylden og af Studenterne i Tübingen 30. Med denne Skat i Lommen rettede vore Vandrere Veien mod Schweitz, hvis Snetinder lokkede dem i det Fjerne. »Underlig bevægedes mit Hjerte«, siger Stabell, »idet min Fod betraadte det Land, om hvilket jeg havde hørt og læst saa mange Lovtaler, dette af et tappert og frit Folk beboede Paradis; men snart nedstemtes min Fantasi, da vi, efter at have taget Frokost i et simpelt Vertshus, fandt, at Alt her var meget dyrt«. Trætte, udmattede, gjennemblødte af Regn, naaede de over Schaffhausen til Zürich, og derfra over Aarau til Bern — men nu kunde Krøyer ikke mere. Stærk og kraftig, som han var, havde dog de lange besværlige Marcher i et Bjergland i den Grad medtaget ham, at hans Fod svulmede op, saa at han i fjorten Dage ufrivillig maatte opholde sig i Bern. Uagtet de her erholdt 45 Frc. af den schweitzerske Hjelpeforening og 5 Ducater af Gesandterne, var deres Kasse ikke alene fuldstændig udtømt, men de vare endogsaa blevne deres Vert 75 Frc. skyldige for Opholdet. Den ærlige Schweitzer lod dem imidlertid gaae paa Tro og Love, og i Marseille havde de den Glæde at erfare, at Baggesen havde betalt deres Gjæld med Penge, der vare ham

sendte fra Studenterne i Kjøbenhavn. Fra Genf gik Touren til Nantua, hvorfra de haabede med en Diligence at naae Lyon. De havde imidlertid neppe betraadt fransk Grund, før deres Reise i høj Grad vanskeliggjordes ved det skarpe Opsyn, som den franske Regering førte med Filhellenerne, hvilke den ikke betragtede som stort bedre end Løsgængere. Imidlertid slap de heldigt fra alle de Farer, hvormed Gendameriet og Pasvæsenet truede dem, og vare snart i Lyon, ikke langt fjernede fra deres egentlige Maal, Marseilles Havn. I Selskab med Hollænderen van Dyk, Franskmændene Vielle og til Overflod en Skuespillerinde, en Modehandlerinde og en Skræder, rullede de ind i Phœniciernes gamle Handelsstad, Maalet for deres brændende Ønske.

Haabet om ved en hurtig Overfart at naae Morea skuffedes imidlertid snart. Den livlige Handelsby var bleven et Samlingssted for omtrent hundrede Filhellener af alle Nationer, alle Aldere, alle Stænder; Alle higende mod det samme Maal, Alle daglig forbittede over ikke at kunne naae det, Alle søgende deres Trøst ved i Adspredelser og Udskielser at slaae Tiden ihjel — og Marseille er en By, som frembyder Midlerne dertil.

Disse to Maaneder, ved hvilke Stabell dvæler med særlig Forkjærlighed, og hvis Eventyr og Fata han temmelig detailleret skildrer, maae have været en sand Prøvelsestid for Krøyer. Ikke at han ogsaa har taget Del i de Fornøielser og Adspredelser, som den livlige By frembyder, men Tonen mellem Filhellenerne var raa, deres Gilder udartede til Orgier, deres Elskovshandeler styredes af alle Andre end Venus Urania, deres Penge nød forledede dem til Plattenslagerier, og naar Terningernes eller Kvindernes Øine bragte Ufred imellem dem, sad Afgjørelsens Dom i Pistollobet eller paa Kaardespidsen. Det var fortvivlede Karle, hvis Æresfølelse var saa kilde som en ung Piges Blufærdighed, det var Mænd, der hundrede Gange havde seet Døden under Øie paa Ruslands Sletter, i Alpernes Bjergpasse og i Spaniens Guerillakampe, Mænd, for hvem det var ligegyldigt, om en Pistolkugle strakte dem hen paa fransk Grund eller en Krumsabel paa Attikas.

»Mit Männern sich geschlagen,
Mit Weibern sich vertragen,
Mit mehr Credit als Geld —
So kommt man durch die Welt!«

Dette Motto paa Stabells Bog var dengang skrevet paa Filhellenernes Fane, naar de samlede sig omkring Billardbordet i Café d'Ypsilanti eller under larmende Sange og Samtaler efter endt Gilde slendrede ned ad den lange rue du canniebière for at bringe en eller anden sortlokket Skjønhed en Serenade, hvortil »Nachspiclet« ofte blev det »artigste« og afgjordes paa de flade Ødemarker, der udenfor Marseille strække sig ned imod Havet.

Hvorledes stillede Krøyer sig nu til dette vilde Friskareliv, der var unddraget alle Musernes og Gratiernes Love, saa forskjelligt fra den værdige Filister-Tilværelse, han lige havde forladt, som Saturnalierne fra en Altergang? Det er interessant at vide, at Krøyers senere Sands for Naturlivet allerede dengang var vakt, og at han tilbragte mange Timer ene nede ved Kysten i Betragtning af de mange nye Dyreformer, som Middelhavet yder. Et andet karakteristisk Træk giver Harro Harring os. Harring var Friser, altsaa Krøyers Landsmand, men forresten en sentimental, storpralende og af tom Forfængelighed opblæst Karl, som bagtaler Krøyer paa det Skamkeligste, fordi denne efter hans Mening ikke havde støttet ham tilstrækkelig i en forresten ynkelig Duel med Stabell. Harring fortæller, hvorledes han ved sin Ankomst til Marseille ikke kjendte et Menneke og omtrent var blottet for Alt, og hvorledes han havde hørt, at der i Byen skulde findes en ung kjøbenhavnsk Læge ved Navn Krøyer, som han tidligere havde truffet paa det kongelige Bibliothek, og som han derfor ilede med at opsøge. Hvorledes traf han nu Krøyer? Hvor og under hvilke Forhold? I Café d'Ypsilanti, hvor de Filhellenerne, der havde Noget at sætte overstyr, daglig huserede fra Morgen til Aften, en Gjenstand for Politiets og Gendarmernes Opmærksomhed, var Krøyer ikke at finde. Derimod laa der i et af de fattigste Kvarterer, i en krum og snever Gyde, hvis Beboere og Bygninger mindede om Ghettoen i Rom, en ussel Bygning, hvor de Filhellenerne, der savnede det Nødvendige til Livets Ophold, og som vare for stolte eller for ærlige til at slaae Plader, kunde faae Natteleie og daarlig, men fri Kost. Stabell bemærker udtrykkelig med en vis Stolthed, at han aldrig havde været der; men til denne forfaldne Gyde styrede nu Harring sine Skridt. Han traadte ind i et stort, firkantet Værelse, hvis eneste Bohave var et sønderbrudt Bord og en Række Halmække langs den ene Væg, og paa et af disse umagelige Leier fandt han en ung Mand

henstrakt, aldeles fordybet i en Bog, som han havde i Haanden. Den unge Mand var bredskuldret, stærkt og kraftigt bygget; blaae Øine og et prægtigt gulgult Haar fortalte om hans nordiske Herkomst, Haanden var støttet mod en høj, smukthvælvende Pande, og et mægtigt blondt Overskjæg skyggede om en Mund, der forraadede en stærk ubøielig Villie, parret med et Anstrøg af Ironi og Sarkasme. Manden var Krøyer, og Bogen, hvori han sad saa fordybet, Homers Odyssee, skrevet i Grundsproget.

Med hver Ventedag, der gik, blev Tilstanden imidlertid utaaleligere, saavel for Filhellenerne i Almindelighed, som særligt for Krøyer. Pengene fra Hjemmet slap op, Crediten havde de Andre misbrugt, og der var Øieblikke, da det saae ud til, at Filhellenerne vilde komme til at døe af Sult eller rive hverandre op i ørkesløse Dueller inden de naaede Grækenlands Kyst. Grundene til disse Dueller vare ligesaa mangfoldige som Tvekampene selv, men ikke faa udspandt sig af Stridigheder om hvem der som Øverstcommanderende skulde føre Friskaren over til Grækenland. En ved Navn Lasky, Veteran fra Spanien under Napoleon, rivaliserede med en Major Chevalier fra Hamburg, og, da den Sidste blev foretrukket, kom det til en Duel, den alvorligste af de sex og tyve, der fandt Sted inden Sværmen kom bort. Tidlig om Morgenen samledes man udenfor Byen, Pistolerne bleve ladte, og over en Barriere skød de to Modstandere paa ganske nært Hold paa hinanden. Lasky feilede, men Chevaliers Kugle streifede ham i Hovedet, saa at den elfbenshvide Hjerneskal traadte frem. Krøyer, der var med som den eneste Lægekyndige blandt Filhellenerne, tog strax den Haardtsaarede under Behandling, og forbandt ham saa godt, at han kom derfra med Livet. Efter tre Maaneders Ophold paa Hospitalet og efter flere Gange at være trepaneret, drog han over til Grækenland, hvor han tilligemed sin uforsonlige Modstander faldt i Slaget ved Arta. Vi have kun dvælet ved disse Duellhistorier, fordi Krøyer som Lægekyndig maatte være med ved alle dem, han ikke kunde afværge; men at han i saa Henseende gjorde Meget og ved sit mandige, faste Væsen hyppig forhindrede en taabelig og unyttig Blodsudgydelse, derpaa tyder Meget hos Harring, skjøndt denne Forfatter maa antages at være særdeles upaalidelig, saavel ifølge sin egen Charakter som ogsaa ved sit Had til Krøyer, hvem han neppe roser mere end nødvendigt.

Endelig vare Forventningens Dage tilende. Man fik fragtet en lille fransk Tartane, der var i den sletteste Tilstand, og paa denne indskibede man sig, sex og tredive i Tallet, saameget vare de Hundrede svundne ind i Mellemtiden. Af disse faldt syv i Slaget ved Arta. Sexten kom tilbage til deres Fædreland, En skød sig i Argos en Kugle igjennem Hovedet af Nød og Hjælpeløshed, og om de øvrige Tolv veed man Intet, men efter al Rimelighed hvile de fleste i Grækenlands classiske Jord. Lige i det sidste Øieblik kom der en uventet Hjælp, idet Studenterforeningen i Kjøbenhavn oversendte Krøyer 140 Specier, som vare bragte tilveie ved frivilligt Sømmensskud. For disse blev Gjelden betalt, to Geværer med Bajonet, fire Pistoler, to Dolke og to Sabler indkjøbte hos en Vaabensmed i Marseille, og efter et alvorligt Gilde indskibede man sig paa Tartanen den 18de Januar 1822 Kl. 11 om Aftenen. Den næste Morgen lettede »La petite Marie« Anker og stod for gunstig Vind ud ad Havnen. Hurtig naaede man Elba, men her løiede Vinden af, og et Par Dages fortvivlende Vindstille paafulgte. Den tredje Dags Morgen var Vinden atter gunstig; men den gik om Natten over til en saa stærk Storm, at Matroserne maatte surre sig for ikke at skylles overbord, medens Filhellenerne krøb ned i Lasten med Lugerne lukkede over sig. Der laae de nu flere Dage paa muggent Halm og i et evigt Mørke, medens Vandet strømmeviis skyllede ned til dem og sivede ind gennem de utætte Planker. Det skrøbelige Skib tumlede sig op og ned, knagende og bragende ved hvert Bølgeslag, der truede med at tiltægge det. Under alt Dette holdt Stemningen sig forbausende lystig; man lo og gjorde Løier, man fortalte Historier og sagde Vittigheder, thi man havde gjort sig fortrolig med Døden og ansaa den for vis. Da brød en uhyre Braadsø tvers over Skibet, tagende alt Opstaaende med og krængende det over i Læ, hvor det i flere Minutter blev liggende ubevægeligt som en død Masse. »Jetzt begehrt das Porzellan sich aus einander«, sagde en gammel Württemberger, og en almindelig Latter over denne trøstende Bemærkning afløste Dødsfrygten. Kun tre Polakker, som aldrig havde været paa Søen, laae i en Krog af Lasten og sang Psalmer lige til man naaede Grækenlands Kyst, og her landede man den ellefte Dags Morgen i Navarinos Havn.

Hvilke Følelser maae ikke have gennemstrømmet Krøyer, da han endelig efter fire Maaneder,